

Esitys sähkövoiman antamisesta Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle ynnä virranhankintasopimuksen ehdotus.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Toukok. 21 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 418.

Sittenkun Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk oli maaliskuussa 1916 kaupungin sähkölaitokselta anonut saada liittyä laitoksen johtoverkkoon, teki kaupungin teknillisten laitosten Hallitus saman kuukauden 23 päivänä Kaupunginvaltuustolle esityksen, että sähkölaitos valtuutettaisiin, pääasiallisesti esityksen oheisen välikirjaehdotuksen mukaisesti, antamaan sähkövoimaa mainitulle yhtiölle. Voima toimitettaisiin korkeajännitteisenä kiertovirtana Malmin rautatieaseman läheisyydessä olevalle yhtiön muuntaja-asemalle Oulunkylässä olevasta kaupungin johdosta lähtevällä korkeajännitteisjohdolla, jonka sähkölaitos rakennuttaisi arviolta 12,000 markan kustannuksella ja joka jäisi kaupungin omaisuudeksi. Virta annettaisiin muuten samoilla ehdoilla, mitkä mainitaan sähkölaitoksen ja A. B. M. G. Steniuksen välillä tehdyssä sopimuksessa. Hankittuaan varmuutta siitä, että yhtiö nämä ehdot hyväksyi, antoi Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle lausunnon asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 45 vuodelta 1916*) huomauttaen, että ehdotettua toimenpidettä vastaan ei ollut periaatteelliselta kannalta mitään muistuttamista, mutta että Kamarin mielestä ei vielä voinut määrätä sen toteuttamisaikaa. Sähkölaitoksen konelaitteet olivat nimittäin äärimmäisiin kuormitettuja, eikä ollut toiveita, että mainitun vuoden kuluessa saataisiin uusi tilattu turbokoneisto. Näistä syistä päätti Kaupunginvaltuusto lokakuun 24 päivänä 1916, että Hallituksen esitys ei aiheuttaisi toimenpidettä, ollen Hallituksella kuitenkin valta vastedes tehdä uusi esitys asiasta.

Kirjelmässä viime huhtikuun 25 päivältä (Liite I) mainittu Hallitus ilmoittaa tilatun koneiston hankinnan edistyneen niin pitkälle, että sen paikallepano lähi- viikkoina saataneen suoritetuksi, sekä että Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk oli toistanut anomuksensa sähkövoiman saamisesta. Kaupungin sähkölaitos oli Hallitukselle ilmoittanut, että laitoksen konetehto nyttemmin oli niin runsas, että käytön kannalta oli kuormituksen lisäännys suotava, minkätähden laitos oli puoltanut myöntymistä yhtiön anomukseen ja laatinut hankintavälikirjan ehdotuksen

(Liite II), joka erinäisiltä kohdin poikkeaa aikaisemmasta ehdotuksesta. Niinpä olisi Oulunkylän ja Malmin muuntaja-aseman välinen yhdyslinja yhtiön tehtävä, mutta Sähkölaitos oikeutettu antaessaan virtaa yhtiön toimialueen ulkopuolella oleville alueille lunastamaan johdon tai jonkin osan siitä lunastustilaisuudessa käypäin yleisten yksikköhintain mukaan. Nykyään vallitsevain luonnottomain polttoaineolojen johdosta on pantu määräys, jossa yhtiö sitoutuu vaadittaessa edeltäpäin sähkölaitokselle toimittamaan yhtiön voimankulutusta vastaavan halkomäärän, jonka hinta luetaan Halkokonttorin tariffin mukaan. Lopuksi jäisi annetun virran hinta polttokustannusten varaan. Huomauttaen että sähkölaitoksella luultavasti lähiaikoina on odotettavana kilpailua virran jakelussa kaupungin lähimpään ympäristöön, esittää Hallitus, joka on havainnut välikirjaehdotuksen kaupungille edulliseksi, että sähkölaitos valtuutettaisiin pääasiallisesti mainituissa ehdotuksissa esitetyin ehdoin antamaan sähkövoimaa Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle.

Niinkuin Rahatoimikamari on aikaisemmin maininnut, on Kaupunginvaltuusto ennenkin hyväksynyt samantapaiset anomukset kuin tässä on puheena ja siten osottanut sähkölaitoksen kehityksen suuntaviivat. Saadakseen kuitenkin varmuutta siitä, että nyt ehdotettu laitoksen toimialan laajennus ei tuottaisi kaupungin omille asukkaille vaikeuksia sähkövirtatarpeensa tyydyttämisessä, on Rahatoimikamari hankkinut sähkölaitokselta tietoja sekä ehdotetun lisäkuormituksen että laitoksen varakoneiston määrästä. Saatu selvitys (Liite III) osottaa, että mainitun laatuksia haittoja ei ole peljättävänä ja että kaikki ne esteet, mitkä viime vuonna aiheuttivat lykkäämään ehdotetun toimenpiteen toistaiseksi, ovat poistuneet sekä että kaikesta päättäen kaupungille edullinen sopimus voidaan saada aikaan, joten syytä epäilyihin ei ole, ja pyytää Kamari sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

valtuuttaa kaupungin sähkölaitoksen Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiön kanssa tekemään sopimuksen sähkövoiman antamisesta pääasiallisesti tämän oheisen välikirjaehdotuksen mukaisesti.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

*Helsingissä,
huhtik. 25 p:nä 1917.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 769.

Sen johdosta että Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk oli anonut saada korkea-jännitteistä kiertovirtaa kaupungin sähkölaitoksesta, ja kun Hallituksen mielestä oli sähkölaitokselle edullista, että se mahdollisimman hyvän käyttötuloksen saavuttamiseksi voisi koota tilaajikseen mahdollisimman paljon virrankuluttajia ja siten sopivin ehdoin tyydyttää esikaupunkienkin sähkövoimatarvetta, jota periaatetta noudattaen onkin Brändön, Oulunkylän sekä Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskunnat Kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti liitetty kaupungin sähkölaitoksen johtoverkkoon, anoi Hallitus maaliskuun 23 päivänä 1916 Kaupunginvaltuustolta lupaa virranhankintasopimuksen tekemiseen edellä mainitun yhtiön kanssa sekä sitä paitsi 12,000 markan määrärahaa tämän johdosta tarpeellisen yhdistysjohdon rakennuttamiseen. Kun kuitenkin sähkölaitoksen koneisto sittemmin joutui sängen suuren kuormituksen alaiseksi eikä ollut toiveita laitokselle tilatun uuden turbokoneiston saamisesta mainittuna vuonna, päätti Kaupunginvaltuusto, että edellä mainittun esitys ei aiheuttaisi toimenpidettä, ollen Hallituksella kuitenkin valta vastedes tehdä uusi esitys asiasta.

Vastamainitun koneiston hankinnan nyttemmin edistyttyä niin pitkälle, että koneisto lähiviikkoina saataneen sijoitetuksi sähkölaitoksen konehalliin, on Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk kirjelmässä kuluva huhtikuun 5 päivästä uudistanut edellä mainitun anomuksensa korkea-jännitteisen kiertovirran saamisesta kaupungin sähkölaitoksesta Malmilla olevaan yhtiön keskukseen.

Jättäen asian Hallituksen harkittavaksi on sähkölaitos ilmoittanut, että sen konetehto on uuden turbokoneiston valmistuttua ja viime syksynä vahingoittuneen koneiston nyttemmin tultua korjatuksi niin runsas, että hyödyllisen käytön kannalta olisi lisäkuormitus suotava, minkätähden laitos on puoltanut myönnyttäväksi puheena olevaan anomukseen laatimansa sopimusehdotuksen pohjalla, joka perustuu Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiön kanssa asiasta olleisiin keskusteluihin. Mainitun, tämän oheen pannun ehdotuksen mukaan sitoutuu kuluttaja kaupungin sähkölaitokselle kuukausittain edeltäpäin toimittamaan kunkin kuukauden virrankulutusta vastaavan halkomäärän, joten mahdollinen väite, että kaupungin ei tulisi polttoaineiden saannin niukkana ollessa käyttää näitä aineita voiman synnyttämiseksi kaupungin rajain ulkopuolella kulutettavaksi, kadottaa kaiken merkityksensä. Yhtiön johto liitettäisiin sähkölaitoksen korkea-jännitteisjohtoon Oulun-

kylän muuntaja-aseamalla ja yhdysjohdon kustantaisi — päin vastoin kuin edellisellä kerralla oli ehdotettu — yhtiö kokonaan, jota vastoin sähkölaitos suorittaisi liittämistä, johdonerottajista ja mittarista olevat menot, noin 3,000 markkaa, jota varten ei kuitenkaan tarvittaisi eri määrärahaa, vaan sopisi tämä menoerä maksaa kuluvan vuoden budjetissa Hallituksen käytettäväksi tämmöisiin tarkoituksiin varatusta määrärahasta. Virran hinta on sopimusehdotuksessa pantu polttokustannusten varaan.

Kun samat syyt, mitkä Hallituksen aikaisemmassa lausunnossa esitettiin puheena olevan virranhankinnan tueksi, edelleen ovat voimassa, ja kun niinikään on otettava huomioon, että sähkölaitoksella lähiaikoina luultavasti on odotettavana kilpailua virranjakelussa kaupungin lähimpään ympäristöön, minkätähden kutakin ajoissa toimeenpantua liittämistä on pidettävä tärkeänä etuna virran toimittamiseksi yhä lukuisampiin yhdyskuntiin, pyytää Hallitus, jonka mielestä edellä mainitussa sopimusehdotuksessa niinikään on asianmukaisesti otettu huomioon sähkölaitoksen edut, kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

valtuuttaa sähkölaitoksen pääasiassa tämän oheisessa sopimusehdotuksessa lähemmin mainituin ehdoin antamaan sähkövoimaa Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

K. Axel Ahlfors.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS*Ehdotus:*

Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiön, kuluttajana, ja Helsingin kaupungin Sähkölaitoksen, hankkijana, kesken tehty virranhankintavälikirja.

1 §.

Täten sitoutuu Helsingin kaupungin Sähkölaitos, tässä alempana mainittu Sähkölaitokseksi, antamaan ja Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk, tässä välikirjassa sanottu Yhtiöksi, ottamaan kaiken sähkövoiman, mikä kulutetaan Yhtiön nykyisellä, tämän oheisessa liitteessä määritellyllä toimialueella.

2 §.

Sähkövoima annetaan korkeajännitteisenä kiertovirtana, jonka nimellisjännitys on $3 \times 5,000$ voltia.

Sähkölaitos sitoutuu säännöllisissä oloissa antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytymisen tuottamasta vahingosta, jos tämä keskeytys johtuu laitoksen jonkin osan tarpeelliseksi havaitusta korjauksesta, käyttöhäiriöstä, työnseisauksesta tai ylivoimaisesta tapahtumasta.

3 §.

Yhtiö kustantaa, panee paikalleen ja pitää kunnossa Sähkölaitoksen valvonnan alaisena sekä tarkoitukseen tarpeellisen korkeajännitteisjohdon Sähkölaitoksella Oulunkylän huvilayhdyskunnassa jo olevan korkeajännitteisjohdon päätekohtasta Malmin rautatieaseman läheisyydessä sijaitsevalle Yhtiön muuntaja-asemalle että kaikki voimanjakeluun Yhtiön toimialueella tarvittavat johdot ja kojeet.

Sähkölaitos hankkii ja panee paikalleen virransäätäjät ja muut korkeajännitteisjohdon tarkastamiseksi ja suojaksi tarvittavat kojeet Oulunkylässä olevaan liittymiskohtaan.

4 §.

Sähkölaitos hankkii, panee paikalleen ja pitää kunnossa edellä mainittuun Oulunkylässä sijaitsevaan Yhtiön omistaman korkeajännitteisjohdon liittymiskohtaan maksutta sähkömittarin, joka osottaa sekä keskitehon 15 minuutin jaksoin että virrankulutuksenkin.

Yhtiöllä on valta omalla kustannuksellaan Sähkölaitoksen silmälläpidon alaisena asettaa tarkastusmittari.

Maksu luetaan yleensä Sähkölaitoksen mittarin osottamain arvojen mukaan. Jos Yhtiön ja Sähkölaitoksen mittarit poikkeavat toisistaan enemmän kuin $\pm 5\%$, tarkastetaan mittarit ja maksu luetaan siten määrättyjen tehon ja kulutuksen todellisten arvojen mukaan. Se, jonka mittari näyttää väärin, maksaa tarkastuskulut.

5 §.

Yhtiö sitoutuu kuukausittain Sähkölaitoksen antaman laskun mukaan kulutetusta sähkövoimasta maksamaan:

osin *tehomaksua* 170 markkaa vuodessa kultakin kalenterivuoden kuluessa käytetyltä suurimman tehon kilowatilta,

osin *kulutuskaksua*, joka hiilillä lämmitettäessä, hiilenhinnan ollessa keskimäärin 25 markkaa tonnilta, on 6 penniä kilowattitunnilta ja haloilla lämmitettäessä halkojen hinnan ollessa keskimäärin 30 markkaa metriseltä syleltä, on 12 penniä kilowattitunnilta. Kultakin 5 markalta tai sen osalta, minkä hiilien hinta, tai kultakin 4 markalta tai sen osalta, minkä halkojen hinta ylittää edellä mainitun hinnan, kohooa kulutusmaksu 1 pennillä kutakin kilowattituntia kohti.

Suurimmalla käytetyllä teholla tarkoitetaan niiden kalenterivuoden kuluessa esiintyneen neljän suurimman tehon keskiarvoa, jotka ovat kestäneet kukin vähintään 15 minuuttia, 4 §:n mukaan määrättyinä.

Tehomaksu, jota kannetaan kahdestoistaosa kuniakin kuukautena, lasketaan tammi-kuun aikana kulutetun suurimman kilowattiluvun pohjalla. Vuoden lopussa tätä maksua ehdollisesti korotetaan sen mukaisesti, mitä vuoden varrella todellisuudessa käytetty suurin kilowattiluku osottaa.

Sinä vuonna, jona Yhtiö alkaa virrankulutuksen, suoritetaan tehomaksua suhteellisesti siihen osaan vuodesta, mikä on jäljellä virranoton alkaessa.

6 §.

Yhtiö sitoutuu, siinä tapauksessa että Sähkölaitos sitä vaatii, edeltäpäin Sähkölaitoksen Sörnäsissä olevalle voima-asemalle toimittamaan Yhtiön virrankulutusta vastaavan halkomäärän, lukien sylen (4 m³) koivuhalkoja kutakin 500 kilowattituntia tai sylen sekahalkoja kutakin 450 kilowattituntia kohti.

Siten toimitetuista haloista maksaa Sähkölaitos saman tariffin mukaan, jota Helsingin kaupungin Halkokonttori samaan aikaan noudattaa myydessään halkoja kaupungin teknillisille laitoksille.

7 §.

Yhtiö sitoutuu olemaan jakelematta sähkövirtaa toimialueellaan halvemmasta hinnasta kuin minkä Sähkölaitos samaan aikaan kantaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

8 §.

Yhtiö sitoutuu rakentamaan voimanjakelujohdon ynnä muuntaja-asemat ja kojeet voimassa olevain määräysten ja Sähkölaitoksen antamain ohjeiden mukaisesti, jotta mikäli mahdollista vältetään vahingollinen vastavaikutus Sähkölaitoksen johtoihin ja voimalaitokseen. Niinikään sitoutuu Yhtiö talo- ja moottorijohtoja teettäessään alueellaan noudattamaan Sähkölaitoksen kulloinkin voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

9 §.

Sähkölaitoksella on oikeus lunastaa omakseen yhtiön korkeaajännitteisjohto tai jokin sen osa, siinä tapauksessa että Sähkölaitos katsoo sitä voivansa käyttää vastedes antaessaan virtaa yhtiön toimialueen ulkopuolella sijaitseville alueille. Lunastushintaa määrättäessä on pohjaksi pantava lunastustilaisuudessa käyvät yleiset yksikköhinnat ja, jos erimielisyyttä syntyy, on arvioiminen 11 §:n mukaan asetetun sovintolautakunnan toimitettava.

Siinä tapauksessa että korkeaajännitteisjohto lunastetaan, ei virrantoimitusta Yhtiön jakelualueelle kuitenkaan saa saattaa uhanalaiseksi, ja on yhtiön kuluttaman virran mittaaminen Sähkölaitoksen toimesta järjestettävä semmoiseen paikkaan, että Yhtiötä varten oleva mittari voi olla erillisenä muista samaan korkeaajännitteisjohtoon liittyneiden tilaajain mittareista.

10 §.

Tämä välikirja on voimassa 1926 vuoden loppuun ja pysyy sen jälkeen, ellei jompikumpi sopimuskumppani ole viimeistään 1925 vuoden kuluessa sitä irtisanonut, voimassa viisivuotisin ajanjaksoin, kunnes jompikumpi sopimuskumppani ainakin vuotta ennen sopimusajan umpeen menemistä sen irtisanoo.

11 §.

Jos sopimuskumppanien kesken syntyy erimielisyyttä tämän välikirjan määräysten tulkinnasta tahi jos muita riitaisuuksia sopimuskumppanien kesken ilmaantuu, ratkaisee nämä asiat lopullisesti kolmihenkilöinen sovintolautakunta, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee jäseneksi sähkötekniikon ja nämä yhteisesti lakimiehen puheenjohtajaksi. Jos jompikumpi asianomainen laiminlyö 14 päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehotuksen, valita jäsenen tahi jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, on Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston ensimmäisen jaoston asia valita edellisessä tapauksessa jäsen ja jälkimäisessä puheenjohtaja.

12 §.

Edellä olevaan välikirjaan, joka on kirjoitettu ja allekirjoitettu kaksin yhtäpitävin kappalein, ilmoitamme tyytyvämmme.

Helsingissä, kuun päivänä

Liite III.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS

*Helsingissä,
kesäk. 4 p:nä 1917.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

Täydennykseksi aikaisemmin annettuihin tietoihin Aktiebolag Malm Elektricitetsverk yhtiölle annettavaa koskevasta asiasta pyydemme huomauttaa, että yhtiön suurin kuormitus on vuonna 1916 ollut 70 kilowattia ja että yhtiön keskuksesta samana vuonna annettiin voimaa noin 150,000 kilowattituntia.

Sähkölaitoksen virrantuottokyvystä pyydämme mainita, että Sörnäsän höyryvoimalaitoksessa nykyään olevat koneet voivat synnyttää yhteensä 13,850 kilowattia ja että suurin kuormitus vuonna 1916 oli 5,450 kilowattia, mistä käy selville että, vaikka 100 %:n voimavara pidetäänkin turvallisuuskannalta tarpeellisena, olisi kuitenkin lisäys sähkölaitoksen kuormitukseen suotava.

Kunnioittaen
Helsingin kaupungin Sähkölaitos:

Lars W. Åberg.